

พิธีการลูกเสือสำรอง - พิธีการเปิด-ปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

ความหมาย

- **พิธีการเปิดประชุมกองของลูกเสือสำรอง** หมายถึง รูปแบบกิจกรรมที่สำคัญ ที่เน้นและบ่งชี้ให้ทราบว่าการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรองนั้น จะต้องมีการเปิดและปิดประชุมกองทุกครั้ง จึงจะดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้จัดเตรียมมา หลักสำคัญอยู่ที่ความพร้อมของผู้เรียน และความตั้งใจจริงของผู้สอน ดังนั้น การเปิดประชุมกองทุกครั้งจึงมีความสำคัญและสอดคล้อง เพื่อเป็นการสร้างสมาธิ และปรับพฤติกรรมของลูกเสือให้พร้อมต่อการรับถ่ายทอดจากผู้กำกับลูกเสือ รองผู้กำกับลูกเสือ เช่น การมีวินัย การเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือด้วยความเคารพ เริ่มต้นด้วยการทำแกรนด์ฮาวล์ พิธีเคารพธงชาติ สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมของลูกเสือ ทั้งนี้ กระทำที่หน้าเสาธงโดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อทำพิธีเปิดประชุมกองแล้ว ก็เริ่มต้นกิจกรรมต่อไป คือ เล่นเกม ร้องเพลง เข้าสู่บทเรียน เล่นนิทาน หรือเรื่องสั้นที่เป็นคติ แล้วทำพิธีปิด

- **พิธีการปิดประชุมกอง** หมายถึง กระบวนการเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรการจัดการเรียนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ปิดท้ายด้วยพิธีการปิดประชุมกอง เพื่อให้ลูกเสือ ผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือ ทำการนัดหมาย ตรวจสอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซักธงลง เสร็จสิ้นการเรียนบทเรียนนั้น แยกย้ายกันไป ทั้งนี้กระทำที่หน้าเสาธง โดยผู้กำกับกองลูกเสือและรองผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการ

ความเป็นมา

กิจกรรมของลูกเสือสำรองเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กอายุ ๘-๑๑ ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ถือเป็นยังเป็นเด็กเล็กอยู่ พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กจะสามารถรับการถ่ายทอดและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยการสร้างรูปแบบ จินตนาการ การถ่ายทอด การมีอารมณ์ร่วมการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ การร้อง การเต้น การเลียนแบบสัตว์ ซึ่งแนวคิดลักษณะนี้ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมาเป็นเวลายาวนานจากต้นแบบของลูกเสือสำรอง คือ ประเทศอังกฤษ โดยผู้เป็นต้นแบบได้นำเอา **“นิทานแมคสึทูกหมาป่า”** มาประยุกต์ใช้ กลายเป็นนวัตกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาให้กับเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี จนถึงปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนของการเปิดประชุมกองดังนี้ คือ แกรนด์ฮาวล์ เชิญธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจสอบ แยก

ขั้นตอนและวิธีการเปิดประชุมกอง

๑. แกรนด์ฮาวล์ (Grand Howl)

ผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ตรงหน้าเสาธง ห่างจากเสาธงพอประมาณ (๒-๓ ก้าว) เรียกลูกเสือ ทำแกรนด์ฮาวล์ โดยมีรองผู้กำกับลูกเสือยืนอยู่ด้านหลังผู้กำกับลูกเสือ และนอกวงกลม

รูปที่ ๒๕๖ การทำแกรนด์ฮาวล์

๒. เชิญธงขึ้น

- จัดลูกเสือที่เป็นหมู่บริการ ๒ คน เป็นผู้เชิญธง ให้วิ่งเหยาะ ๆ ไปที่เสาธงห่างจากเสาธงประมาณ ๓ ก้าว หมู่บริการทั้งสองคนแสดงความเคารพด้วยท่าวันทยหัตถ์พร้อมกัน คนทางขวามือก้าวไปข้างหน้า ๒ ก้าว ยืนเท้าชิด โนม้ตัวเพื่อแก้เชือกธงที่ผูกอยู่กับเสาออกมาถือไว้ แล้วถอยหลังกลับมายืนคู่กับคนทางด้านซ้ายมือ ส่งเชือกให้คนด้านซ้ายมือเป็นผู้ชักธง โดยให้ผืนธงอยู่ด้านขวา (เวลาชักธงขึ้น เชือกธงทั้งสองเส้นต้องไม่ให้หย่อน) ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้สั่งทำความเคารพ โดยออกคำสั่งว่า **“แพ็ก-เคารพธงชาติ-วันทยหัตถ์”** (คำสั่งวันทยหัตถ์นี้ไม่ใช่คำบอกแบ่งว่า **“วันทย-หัตถ์”** แต่เป็นคำบอกติดกันว่า **“วันทยหัตถ์”**) ลูกเสือในวงกลมทั้งหมดรวมทั้งผู้กำกับลูกเสือและรองผู้กำกับลูกเสืออื่น ๆ ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทำวันทยหัตถ์ ๓ นิ้ว หมู่บริการนำร้องเพลงชาติเมื่อธงชาติขึ้นถึงยอดเสาแล้ว ลูกเสือคนด้านขวามือเดินเข้าไปผูกเชือกธง คนด้านซ้ายมือยืนอยู่ในท่าตรง (ไม่ต้องทำวันทยหัตถ์) เมื่อผูกเชือกธงเรียบร้อยแล้วให้ถอยหลังกลับมายืนที่เดิมทั้งสองคน ทำวันทยหัตถ์พร้อมกันแล้วลดมือลง

รูปที่ ๒๕๗ ลูกเสือ ๒ คนเข้าไปเชิญธง

รูปที่ ๒๕๘ ลูกเสือทางขวาเข้าไปแก้เชือกธง

รูปที่ ๒๕๙ ผืนธงอยู่ทางขวา

รูปที่ ๒๖๐ ลูกเสือคนด้านขวามือเดินเข้าไปผูกเชือกธง

รูปที่ ๒๖๑ ลูกเสือผู้เชิญธงชาติวิ่งกลับไปเข้าที่ของตน

- ลูกเสือในแถววงกลมทุกคนยังอยู่ในท่าวันทยหัตถ์ ลูกเสือผู้เชิญธงชาติวิ่งกลับไปเข้าที่ของตนในแถววงกลม และทำวันทยหัตถ์เช่นเดียวกับลูกเสือในแถววงกลม
- ผู้กำกับลูกเสือสั่งว่า **“มือลง”** ลูกเสือทุกคนจึงลดมือลงพร้อมกัน (กระฉับกระเฉง-ว่องไว-พร้อมเพรียง) ส่วนผู้กำกับลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่น ๆ ให้ลดมือลงพร้อมกับลูกเสือสองคนที่เชิญธง

๓. สวดมนต์

- พอลดมือลงแล้ว ทุกคนอยู่ในท่าตรง แล้วถอดหมวกเตรียมตัวสวดมนต์ ผู้แทนหมู่บริการนำสวดมนต์ (ควรรบอกวิธีถอดหมวก ถอดหมวกขณะสวดมนต์)

รูปที่ ๒๖๒ ลูกเสือพนมมือสวดมนต์

รูปที่ ๒๖๓ ลูกเสือสงบนิ่ง

๔. สงบนิ่ง

- เมื่อสวดมนต์จบแล้ว ทุกคนสงบนิ่งโดยปล่อยมือขวาที่ถือหมวกลงมาตรง ๆ มือซ้ายทับหลังมือขวา ก้มศีรษะลงมาข้างหน้า มองพื้น ใช้เวลาสงบนิ่งประมาณ ๑ นาที (รำลึกถึงผู้มีพระคุณ)

๕. ตรวจ

การตรวจ

- พิธีเปิดประชุมกอง จะตรวจอะไรก็ได้ เช่น ตรวจความสะอาดของร่างกาย ผม เล็บ ฟันความสะอาดอื่น ๆ สุขภาพ ความพร้อมในการเรียน ตรวจเครื่องแบบ (ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้สั่งก่อนจะให้ตรวจอะไร) แต่การตรวจในตอนปิดประชุมกองนั้น ให้ตรวจเครื่องแบบเป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่ลูกเสือทุกคนเรียนและทำกิจกรรม จึงต้องตรวจทุกอย่างให้อยู่ในความเรียบร้อย และจะต้องแต่งเครื่องแบบกลับบ้าน (ในกรณีที่ชั่วโมงการเรียนการสอนเป็นชั่วโมงสุดท้ายของวัน)

วิธีตรวจ

- ตามปกติผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ แต่ในบางโอกาสผู้กำกับลูกเสืออาจมอบหมายให้รองผู้กำกับลูกเสือหรือนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจก็ได้ แล้วแต่กรณี (กิจกรรมลูกเสือการมอบหมายให้บุคคลอื่นมีบทบาทร่วมด้วยถือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเน้นให้รู้ถึงหน้าที่และบทบาท)

รูปที่ ๒๖๔ รองผู้กำกับลูกเสือทำความสะอาดผู้กำกับลูกเสือก่อนตรวจ

รูปที่ ๒๖๕ นายหมู่ลูกเสือส่งลูกเสือใหม่มาตรวจแล้วทำวันทยหัตถ์

- ในกรณีที่รองผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ตรวจ รองผู้กำกับลูกเสือจะต้องทำความสะอาดผู้กำกับลูกเสือเสียก่อนแล้วจึงไปตรวจหมู่ลูกเสือ พอไปถึงหน้าหมู่ลูกเสือที่จะรับการตรวจ นายหมู่ลูกเสือส่งลูกเสือในหมู่ของตนว่า **“หมู่สี.....(ระบุหมู่สีที่จะรับการตรวจว่าสีอะไร) ยืนตรง”** ลูกเสือทุกคน ตรง นายหมู่ลูกเสือคนเดียวทำวันทยหัตถ์ แล้วลดมือลงก้าวไปข้างหน้า ๑ ก้าว ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงานว่า **“หมู่สี.....(ระบุสี) พร้อมที่จะรับการตรวจแล้วครับ”**

รูปที่ ๒๖๖ ผู้กำกับลูกเสือทำหน้าที่ตรวจเมื่อพบข้อบกพร่องก็แจ้งนายหมู่ลูกเสือ

- เมื่อรายงานจบ ลดมือลงถอยหลังเข้าที่เดิมอยู่ในท่าตรง ในช่วงนี้ ผู้ตรวจจะตรวจขณะที่อยู่ในท่าตรงก็ได้ หรือจะสั่งให้อยู่ในท่าตามระเบียบพักก็ได้ แล้วผู้ตรวจจึงทำการตรวจนายหมู่ลูกเสือก่อน แล้วจึงตรวจลูกหมู่ต่อไปทีละคน โดยการก้าวขาไปข้างขวาทีละก้าว (ก้าวละ ๑ คน โดยนายหมู่ลูกเสือต้องก้าวตามไปด้วย ในจังหวะการก้าวที่เหมือนกัน ผู้ตรวจจะได้แนะนำให้นายหมู่ลูกเสือนำถึงข้อบกพร่องของลูกหมู่ที่ได้รับการตรวจ เพื่อแก้ไขต่อไป)

- ในการตรวจถ้าเป็นการตรวจเครื่องแบบ เมื่อผู้ตรวจได้ตรวจถึงคนสุดท้ายแล้ว ต้องเดิน ตรวจด้านหลัง จนกลับมาที่ตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือยืน (ถ้าตรวจเครื่องแบบผู้ตรวจต้องสั่ง นายหมู่ลูกเสือหันหลังกลับเพื่อรับการตรวจด้านหลังด้วย) ถ้าเป็นการตรวจอื่น ๆ เพียงแต่เดินตรวจด้านหน้าจนถึงคนสุดท้าย และเดินมาส่งนายหมู่ลูกเสือที่เดิม เมื่อตรวจทุกคนแล้วนายหมู่ลูกเสือกลับเข้าที่ ทำวันทยหัตถ์ ผู้ตรวจอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนายหมู่ลูกเสือจึงส่งลูกหมู่พัก รองผู้กำกับลูกเสือที่ไปตรวจ จะกลับหลังหัน รายงานสรุปให้ผู้กำกับลูกเสือนำถึงผลการตรวจ และข้อเสนอแนะให้กับผู้กำกับลูกเสือนำด้วย โดยการรายงานให้รายงานได้ทันทีเมื่อตรวจเสร็จ (ใครตรวจเสร็จก่อนรายงานก่อน)

รูปที่ ๒๖๗ รองผู้กำกับลูกเสือรายงานผู้กำกับลูกเสือตรงหน้าหมู่ที่ตรวจ

- ในกรณีที่นายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ตรวจ เมื่อนายหมู่ลูกเสือได้ยินคำสั่งของผู้กำกับลูกเสือสั่งว่า **“นายหมู่ลูกเสือตรวจ”** ให้ตัวนายหมู่ลูกเสือก้าวออกมาข้างหน้าแถว ๑ ก้าว แล้วกลับหลังหันเข้าหาหมู่ของตนเองที่จะทำการตรวจ ในขณะเดียวกันรองนายหมู่ลูกเสือต้องวิ่งอ้อมด้านหลังหมู่ของตนแล้วเข้ายืนแทนที่ในแถวที่นายหมู่ลูกเสือยืน (เป็นการยืนแทนในตำแหน่งนายหมู่ลูกเสือ) นายหมู่ลูกเสือทำการตรวจ (วิธีตรวจก็เช่นเดียวกับรองผู้กำกับลูกเสือตรวจ) เมื่อนายหมู่ลูกเสือตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ยืนรอจนเห็นว่าทุกหมู่ตรวจเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงวิ่งไปตั้งแถวหน้ากระดานเรียงเดียวหน้าผู้กำกับลูกเสือให้ผู้กำกับลูกเสืออยู่ตรงกลางของแถวลูกเสือ (ฝั่งตรงข้าม) โดยนายหมู่ลูกเสือบริการยืนหัวแถว สิ้นเข้าแถวต่อออกไปตามสีที่จัดเรียงไว้

- การรายงานให้นายหมู่ลูกเสือรายงานที่ละคนโดยเรียงจากหมู่บริการก่อน คนที่รายงานจะต้องก้าวออกไปข้างหน้า ๑ ก้าว ยืนตรง ทำวันทยหัตถ์แล้วรายงานผลการตรวจ ลดมือลงถอยกลับเข้ายืนที่เดิมจนครบทุกคน ผู้กำกับลูกเสือกล่าวขอบคุณนายหมู่ลูกเสือทุกคน ในขณะเดียวกันก็สำรวจตัวนายหมู่ลูกเสือด้วย และตีชมตัวนายหมู่ลูกเสือ เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือสั่งนายหมู่ลูกเสือกลับเข้าที่เป็นจังหวะเดียวกับที่รองนายหมู่ลูกเสือวิ่งอ้อมด้านหลังกลับเข้าที่ของตนเอง จากนั้นผู้กำกับลูกเสือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อลูกเสือทุกคน แล้วออกคำสั่งว่า **“แพ็ก-แยก”** ให้ลูกเสือทุกคนทำวาทันแล้วแยกย้ายกันไปปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ

คุณสมบัติของพิธีการเปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

๑. เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่ลูกเสือสำรอง ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ
๒. เพื่อน้อมนำให้ลูกเสือระลึกถึงความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนคุณงามความดีของผู้มีพระคุณ
๓. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียน และเสริมสร้างระเบียบวินัย ความสง่างาม ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี โดยอาศัยระบบหมู่ของลูกเสือเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกเสือตามวิถีทางที่ดีและมีคุณค่าของลูกเสือ
๔. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้กำกับลูกเสือกับลูกเสือในหมู่และกองลูกเสือ
๕. เพื่อเป็นการสร้างแนวคิดและเจตคติที่ดีให้กับกิจการลูกเสือและวิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นของลูกเสือสำรอง

ขั้นตอนและวิธีการพิธีการปิดประชุมกอง

การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีลักษณะที่เหมือนกับลูกเสือประเภทอื่น ๆ แต่ด้วยความที่ลูกเสือสำรองเป็นเด็กเล็ก การปิดประชุมกองในแต่ละครั้ง ต้องมีความชัดเจนและแน่นอน เพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดได้ เช่น บทสรุปของบทเรียน การนัดหมาย ต้องชัดเจนและปฏิบัติได้ การคลายข้อสงสัยของเด็ก การตรวจสอบในเรื่องความพร้อมที่จะเข้าสู่ช่วงเวลาอื่น ๆ เช่น การเรียนวิชาอื่น การเดินทางกลับบ้านการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน การปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. นัดหมาย

- ผู้กำกับลูกเสือสำรองยืนหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงพอสมควร (๒ ก้าว) เรียกลูกเสือด้วยเสียงอันดัง ๓ ครั้งว่า “แพ็ก-แพ็ก-แพ็ก” (แพ็กที่สามต้องใช้เสียงเน้นให้ดังและหนักแน่นกว่าสองครั้งแรก) พร้อมทั้งแสดงสัญญาณมือ โดยการแกว่งแขนเป็นวงกลมในระดับเอวไปรอบตัวผู้เรียก ประมาณ ๒-๓ ครั้ง จนแน่ใจว่าลูกเสือสำรองมองเห็นสัญญาณมือ

รูปที่ ๒๖๘ ผู้กำกับลูกเสือเรียกลูกเสือเป็นวงกลมเล็กเพื่อนัดหมายรูปที่ ๒๖๙ ให้สัญญาณลูกเสือขยายวงเป็นวงกลมใหญ่

- ลูกเสือสำรองเมื่อได้ยินเสียงเรียก และเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือสำรอง “ทุกคนแปลงเสียงด้วยเสียงอันดังโดยพร้อมเพรียงกันว่า “แพ็ก” แล้วทุกคนวิ่งมาเข้าแถวเป็นรูปวงกลมเล็ก (ลักษณะหัวไหล่ชิดกัน) ลูกเสือทุกคนจับมือกันแน่น เมื่อเรียบบรรยากาศแล้วปล่อยมือ

- ผู้กำกับลูกเสือสำรวจความเรียบร้อยของลูกเสือ เหลียวมองไปรอบ ๆ (ลักษณะเหมือนฝูงหมาป่าที่ถูกสำรวจโดยหัวหน้าหมาป่า) เมื่อลูกเสือทุกคนเข้าแถวเป็นวงกลมดีแล้ว ผู้กำกับลูกเสือให้สัญญาณมือ โดยการผายมือทั้งสองข้างออกไปด้านข้างลำตัวระดับเอว ฝ่ามือหงายขึ้น

- ลูกเสือสำรองทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือ จับมือกันแน่น เดินถอยหลังอย่างพร้อมเพรียงกันด้วยความรวดเร็ว ขยายเป็นวงกลมใหญ่ เมื่อลูกเสือทุกคนถอยหลังจนแขนตึง (จะเป็นวงกลมใหญ่ทันที) ทุกคนปล่อยมือลงอยู่ในท่าตรง

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “ตามระเบียบ-พัก” เสร็จแล้วผู้กำกับลูกเสือนัดหมาย เช่น การนัดหมายกิจกรรมต่อไป

- การนัดหมายเรียกการตรวจในพิธีเปิดประชุมกองจะตรวจอะไรก็ได้ เช่น ผม ฟัน เล็บ ความสะอาดของร่างกาย แต่การปิดประชุมกองทุกครั้งจะต้องตรวจในเรื่องของความสะอาดและความเรียบร้อย เช่น การแต่งกายที่เรียบร้อย (เครื่องแบบทั้งหมด) ความสะอาดของร่างกายทั่วไป

๒. ตรวจ

- ผู้กำกับลูกเสือให้รองผู้กำกับลูกเสือ หรือนายหมู่ลูกเสือ เป็นผู้ตรวจ โดยการแต่งกายที่เรียบร้อย แล้วรายงานผลการตรวจที่หน้าแถวลูกเสือที่ตรวจแล้ว (รองผู้กำกับลูกเสือ ๑ คน ควรตรวจเพียง ๑ หมู่ เท่านั้น)

รูปที่ ๒๗๐ รองผู้กำกับลูกเสือตรวจเครื่องแต่งกาย ด้านหน้าและด้านหลัง

- เมื่อผู้ตรวจรายงานผลการตรวจทุกหมู่แล้ว ผู้กำกับลูกเสือกล่าวให้คำแนะนำและติชมผลการตรวจ

๓. แกรนด์ฮาวล์

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “แพ็ก-ตรง” แล้วแสดงสัญญาณมือโดยกางแขนทั้งสองข้างออกไปเสมอไหล่ ฝ่ามือทั้งสองหงายขึ้น นิ้วทั้งห้าเหยียดตรงเรียงชิดติดกัน (แขนทั้งสองข้างเป็นมุมฉากกับลำตัว) ในขณะเดียวกันผู้กำกับลูกเสือต้องมองสำรวจลูกเสือในวงกลมทุกคน ให้นั่ง-เสียบ และอยู่ในความพร้อม แล้วจึงพลิกฝ่ามือทั้งสองข้างคว่ำลง งอข้อมือให้ตั้งฉากกับแขน ปลายมือที่งอข้อมือชี้ลงพื้น

รูปที่ ๒๗๑ ตรวจสอบเสร็จแล้วทำแกรนด์ฮาวล์

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือให้รับนั่งลงทันที โดยนั่งบนส้นเท้า แขนทั้งสองข้างเหยียดตรงเข้าทั้งสองข้างแยกออก (แบะ) และให้แขนทั้งสองข้างอยู่ด้านในระหว่างเข่า นิ้วชี้และนิ้วกลางทั้งสองมือเหยียดชิดกัน แตะลงไปทีพื้นดิน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือกดไว้ให้นิ้วตัวมาด้านหน้าเล็กน้อย เงยหน้าขึ้น สามารถมองเห็นผู้กำกับลูกเสือได้อย่างชัดเจน

- ผู้กำกับลูกเสือเมื่อเห็นลูกเสือทุกคนพร้อมแล้ว ให้พลิกฝ่ามือทั้งสองข้างที่งออยู่หงายขึ้น แขนเหยียดตรง นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน

- ลูกเสือทุกคนเมื่อเห็นสัญญาณมือของผู้กำกับลูกเสือทุกคนเปล่งเสียงอันดังพร้อมกันว่า **“อา-เค-ลา-เรา-จะ-ทำ-ดี-ที-สุด”** พอสิ้นเสียง ให้ลูกเสือทุกคนกระโดดขึ้นยืนในท่าตรง พร้อมกับยกมือทั้งสองข้างขึ้นไปแบบศีรษะ เหนือหู นิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดตรงชิดกัน นิ้วนางและนิ้วก้อยงอ โดยมีนิ้วหัวแม่มือกดไว้

- นายหมู่ลูกเสือที่ทำหน้าที่เป็นหมู่บริการในวันนั้น ซึ่งยืนอยู่ตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือเปล่งเสียงอันดังว่า **“จงทำดี-จงทำดี-จงทำดี”** ขณะที่เปล่งเสียงร้องให้หันหน้าไปทางด้านซ้ายมือ-ตรงกลาง-และขวามือ โดยหันแบบหนึ่ง ๆ ไม่ต้องมีการผงกศีรษะ แล้วหันกลับมาตรงหน้าผู้กำกับลูกเสือตามเดิม

- เมื่อสิ้นเสียงของนายหมู่บริการ ลูกเสือทุกคนลดมือกลับมาแนบลำตัวอยู่ในท่าตรงมือขวา ลดลงมาทำท่า **“วันทยหัตถ์”** โดยนิ้วแยกออกเป็นรูปตัววี ปลายนิ้วชี้แตะที่หางคิ้วขวา นิ้วกลางแยกออกเหยียดตรง แล้วเปล่งเสียงดังพร้อมกันว่า **“เราจะทำดี-จะทำดี-จะทำดี”** ขณะที่ลูกเสือเปล่งเสียงร้องผู้กำกับลูกเสือทำวันทยหัตถ์รับ โดยมีลักษณะเช่นเดียวกับลูกเสือสำรอง (๒ นิ้ว) เมื่อลูกเสือกล่าวจบ ผู้กำกับลูกเสือจะกล่าวคำว่า **“ขอบใจแพ็ก”** และสั่งว่า **“มีอลง”**

๔. ชักธงลง

- ผู้แทนหมู่บริการ ๒ คน วิ่งออกมาในลักษณะพร้อมกันอย่างสง่าผ่าเผย เพื่อมาที่เสาธง เมื่อวิ่งมาถึงเสาธงหยุดตรงหน้าเสาธง ยืนห่างจากเสาธงประมาณ ๒ ก้าว อยู่ในท่าตรงทำความเคารพด้วยการวันทยหัตถ์ จากนั้นคนทางขวามือก้าวเข้าไปแก้มือที่ผูกเสาธงโดยยืนเท้าชิด เสร็จแล้วถอยกลับมายืนที่เดิมในท่าตรง ส่งเชือกผูกธงให้คนทางด้านซ้ายมือ เพื่อทำหน้าที่เป็นคนผ่อนธงลง ส่วนคนทางด้านขวามือเป็นผู้ถือเชือกที่ผูกติดอยู่กับธง ทำหน้าที่เป็นผู้ดึงเชือกธง (ต้องดึงเสมอเวลาธงขึ้นและธงลงไม่ให้เชือกธงหย่อน)

- ผู้กำกับลูกเสือสั่งเสียงดังหนักแน่นว่า “**เคารพธงชาติ-วันทยหัตถ์**” ลูกเสือทุกคนทำวันทยหัตถ์ ตัวแทนหมู่บริการที่อยู่ด้านขวามือ ชักธงลง เมื่อธงชาติถูกดึงลงถึงมือ คนทางขวามือรวบเชือกเข้าไปผูกที่เสาธงให้แน่น ด้วยความกระฉับกระเฉง แล้วถอยกลับมายืนที่เดิม เสร็จแล้วทั้งสองคนทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน (โดยผู้กำกับลูกเสือเอามือลงพร้อมกับลูกเสือที่ชักธง) แล้วลูกเสือทั้งสองคนทำกลับหลังหันวิ่งกลับเข้าไปในแถวของตนเอง แล้วทำวันทยหัตถ์เหมือนกับลูกเสือทุกคน

๕. เลิก

- ผู้กำกับลูกเสือสั่ง “**มีอลง**” แล้วสั่ง “**แพ็ก-เลิก**” เมื่อลูกเสือทุกคนได้ยินคำสั่งของผู้กำกับลูกเสือ ให้ทำวันทยหัตถ์พร้อมกัน และเปล่งเสียงอันดังว่า “**ขอบคุณครับ**” แล้วทำขวาหันแยกย้ายกันไปเป็นอันเสร็จพิธีปิดการประชุมกองลูกเสือสำรอง

ข้อสังเกต คำสั่งเวลาที่จะสิ้นสุดกิจกรรมของลูกเสือสำรอง จะมีคำสั่งอยู่ ๒ ลักษณะ คือ
ลักษณะที่ ๑ สั่งว่า “**แพ็ก-แยก**” ให้ลูกเสือทุกคนขวาหัน แล้วแยกย้ายกันไป (จะมีการเรียนต่ออีกเพื่อทำกิจกรรม)

ลักษณะที่ ๒ สั่งว่า “**แพ็ก-เลิก**” ให้ลูกเสือทุกคนทำวันทยหัตถ์ และเปล่งเสียงตะโกนว่า “**ขอบคุณครับ**” แล้วทำขวาหัน แยกย้ายกันไป

คุณสมบัติของพิธีการปิดประชุมกองลูกเสือสำรอง

๑. เพื่อน้อมนำให้ลูกเสือระลึกถึงความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และผู้มีพระคุณ

๒. เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัย ความสง่างาม ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตามวิถีทางของลูกเสือ

๓. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้กำกับลูกเสือกับลูกเสือในกอง

ข้อมูลอ้างอิง

1. สารานุกรมลูกเสือ ๑๐๐ ปี ลูกเสือไทย เล่มที่ ๒
2. ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ